

Сънародник

Брой
Číslo 4

Октомври - Декември
Október - December 2022

Krajan

Копривщица/ Koprivštica

Foto: Mária Košková

➤ „Сънародник“
в Израел

➤ „Голата истина за
група „Жигули“

➤ „Бай Рок“ взриви
Братислава

➤ „Krajan“ v Izraeli

➤ „Holá pravda
o skupine Žigulik“

➤ „Baj Rock“ vyhodil
do vzduchu Bratislavu

„МЕДИИ И СПАСЕНИЕ“ 17-ТА СВЕТОВНА СРЕЩА НА БЪЛГАРСКИТЕ МЕДИИ

Събитието, организирано от Българската телеграфна агенция, се проведе от 1 до 3 ноември в Израел. Срещата бе в навечерието на 80-та годишнина от спасяването на българските евреи от изпращането им в нацистките лагери на смъртта.

Във форума участваха представители на повече от 20 български медии от 13 държави. „Сънародник“ получи покана за участие за първи

път. Като редактор на списанието, присъствах на форума заедно с Виерка Хорниакова от Словашката национална телевизия.

Срещата беше официално открита на 1 ноември с молитва на Божи гроб, изпълнена за първи път на български език от средноевропейския митрополит Антоний в съслужение с духовници от Йерусалимската патриаршия.

Разговорите и лекциите по време на форума бяха разделени в няколко панела с различни теми. През първия ден приветствия поднесоха

„MÉDIÁ A SPÁSA“ 17. SVETOVÉ STRETNUTIE BULHARSKÝCH MÉDIÍ

Podujatie, ktoré zorganizovala Bulharská telegrafná agentúra, sa konalo od 1. do 3. novembra v Izraeli. Stretnutie bolo v predvečer 80. výročia záchrany bulharských Židov.

Na fóre sa zúčastnili zástupcovia viac ako 20 bulharských médií z 13 krajín. „Krajan“ dostal pozvánku na účasť po prvý raz. Fóra som sa ako redaktorka časopisu zúčastnila spolu s Vierkou Horniakovou zo Slovenskej národnej televízie.

Stretnutie oficiálne otvorili 1. novembra modlitbou pri Božom hrobe, ktorú po prvý raz v bulharčine viedol stredoeurópsky metropolita Antony v spolupráci s duchovnými z Jeruzalemského patriarchátu.

Rozhovory a prednášky počas fóra boli rozdelené do niekoľkých tematických panelov.

Prvý deň po pozdrave Iliany Yotovej nasledovali prejavy generálneho riaditeľa BTA Kirila Valčeva, predsedu parlamentného výboru pre kultúru a médiá Ivana Čenčeva, oficiálnych ministrov kultúry a cestovného ruchu Velislava Minekova a Ilina Dimitrova,

вицепрезидентът Илияна Йотова, генералният директор на БТА Кирил Вълчев, председателят на Парламентарната комисия по култура и медии Иван Ченчев, служебните министри на културата и туризма Велислав Минев и Илин Димитров, българският посланик в Тел Авив Румяна Бъчварова и ръководителят на Делегацията на Европейския съюз в Държавата Израел Димитър Цанчев. Програмата продължи с дискусия на тема „Медии и спасение на човека – вечните ценности в медиите“ с водещ Георги Лозанов, директор на Дирекция „ЛИК“ в БТА. Медиите и спасението им в света на интернет бяха във фокуса на втория панел, чийто домакин бе израелската информационна агенция Tazpit Press Service (TPS), която е партньор на БТА в Израел. Тел Авив беше градът домакин на третия панел с тема „Медиите и спасението на българските евреи“.

В рамките на тези три дни имаме възможност да се поклоним на Божи гроб и да оставим листче с молитва на Стената на плача, както и да посетим Световния център за възпоменание на Холокоста „Яд Вашем“. Мемориалният комплекс, в който България има специален кът, е създаден със закон през 1953 г., за да се отдаде почит на близо шестте милиона евреи, убити по време на Втората световна война. Пред Паметника на спасението в Тел Авив бяха поднесени венци и цветя, с които поставихме символичното начало на отбелязване на 80-годишнината от спасяването на българските евреи.

Вестниците „Обозрение плюс“ и „Роден край“ от Украйна са тазгодишните носители на наградата на фонд „13 века България“ за българоезична медия в чужбина.

Следващата Световна среща на българските медии, организирана от БТА, ще се проведе в Казанлък за 120-ото издание на Празника на розата,

българскей veľvyslankyne v Tel Avive Rummy Bačvarovej, ako aj vedúceho Delegácie Európskej únie v Izraelskom štáte Dimitara Tsancheva. Program pokračoval diskusiou na tému „Médiá a spása človeka“ – večné hodnoty v médiách, s moderátorom Georgim Lozanovom, riaditeľom vedenia „LIK“ v BTA. Médiá a ich záchrana vo svete internetu bola stredobodom pozornosti druhého panelu, ktorý hostila izraelská tlačová agentúra Tazpit Press Service (TPS), ktorá je partnerom BTA v Izraeli.

Tel-Aviv bol hostiteľským mestom tretieho panelu s témou „Médiá a spása bulharských Židov“.

Počas týchto troch dní sme okrem návštevy Božieho hrobu a zanechania modlitebného lístka na Múre nárekov mali možnosť navštíviť Svetové centrum pamiatky holokaustu Yad Vashem. Pamätný komplex, v ktorom má Bulharsko špeciálny kútik, bol založený zákonom v roku 1953 na počesť takmer šiestich miliónov Židov zabitých počas druhej svetovej vojny.

V tretí deň sa pri Pamätníku spásy v Tel Avive odovzdávali vence a kvety, ktorými sme symbolicky začali 80. výročie záchrany bulharských Židov.

Noviny „Obozrenie Plus“ a „Rodnen Krai“ z Ukrajiny sú tohtoročnými víťazmi ceny fondu „Bulharsko 13-ich“

обяви генералният директор на Българската телеграфна агенция (БТА) Кирил Вълчев в края на събитието.

Вярвам, че присъствието ми на срещата е успех за нашия съюз. Почти никой от присъстващите не беше чувал за списание „Сънародник“, но въпреки това получихме високи оценки и похвали за оформлението и визията му. Благодарни сме на БТА за поканата. Организацията беше страхотна, програмата много вълнуваща, а изживяванията незабравими.

Автор: БКС

СРАМНИЯТ КРАЙ НА ЕДНА ЕПОХА

„Ще спази ли българското Външно министерство обещанието, давано преди от различни негови представители, че това ще бъде дом за всички български културни организации в Прага? Ще ги покани ли всички да изпълнят помещенията на тази красива сграда (което впрочем можеше да се случи, ако имаше друг подход към казуса, и без водене на дела); ще покани ли и изгонените, които нямат средства за наеми; ще остави ли една българска медия зад граница – сп. „Роден глас“ – пред перспективата на несигурно бъдеще; ще събирали отново библиотека с български книги...“, това са риторичните въпроси, които задава журналистката Марияна Христова в своята публикация за www.eurochicago.com.

За всички, които в продължение на седем години бяха част от сагата „Български дом в Прага“, риторика няма. Всичко е ясно, болно и срамно. Някои сънародници присъстваха на всички позорни съдебни дела, които българското Външно министерство чрез родното ни Посолство в Прага заведе срещу българските сдружения, помещаващи се в сградата на ул. „Америца“ 28. За

storočí“ pre bulharskojazyčné médiá v zahraničí.

Najbližšie svetové stretnutie bulharských médií, ktoré organizuje BTA, bude v Kazanlaku na 120. ročníku festivalu ruží, oznámil na záver stretnutia generálny riaditeľ Bulharskej telegrafnej agentúry (BTA) Kiril Valchev.

Verím, že moja prítomnosť na stretnutí je pre náš zväz úspechom. Takmer nikto z prítomných nepočul o časopise Krajan, napriek tomu sme získali vysoké hodnotenie a pochvalu za jeho vzhľad a víziu.

Sme vďační BTA za pozvanie. Organizácia bola skvelá, program veľmi napínavý a zážitky nezabudnuteľné.

Autor: BKZ

HANEBNÝ KONIEC JEDNEJ ÉRY

“Dodrží bulharské ministerstvo zahraničných vecí sľub, ktorý predtým dali jeho predstavitelia, že toto bude domovom všetkých bulharských kultúrnych organizácií v Prahe?”

Pozve ich všetkých, aby zaplnili priestory tejto krásnej budovy (čo sa, mimochodom, mohlo stať, keby sa k prípadu pristupovalo inak a bez súdnych sporov); pozve aj vystahovaných, ktorí nemajú prostriedky na prenájom; ponechá jediné bulharské médium v zahraničí - časopis Roden Glas, čeliť vyhladke neistej budúcnosti; vyskladá znovu knižnicu bulharských kníh...?”, to sú rétorické otázky novinárky Mariany Hristovovej vo svojej publikácii pre www.eurochicago.com.

Pre všetkých, ktorí boli sedem rokov súčasťou ságy „Bulharský dom“ v Prahe, to nie je žiadna rétorika. Všetko je jasné, bolestivé a hanebné. Niektorí krajanovia boli prítomní pri všetkých hanebných súdnych sporoch, ktoré bulharské ministerstvo zahraničných vecí prostredníctvom našej rodnej ambasády v Prahe viedlo proti bulharským spolkom

A photograph of a cluttered room, likely a storage area or a room undergoing renovation. In the center, a large stack of cardboard boxes is piled up. The boxes are labeled with various brands: 'simba' (featuring a lion logo), 'Coca Cola Extra', 'SABONETAS' (Savonets), and 'BANANAS' (featuring a banana logo). To the left of the stack, a purple and white vacuum cleaner is visible, with its hose extending across the floor. The floor is covered with a patterned rug. In the background, there is a wooden cabinet or shelving unit with glass doors, and a white wall is visible on the left. The overall scene suggests a storage area or a room in the process of being organized or cleaned.

sídliacim v budove na Americkej ulici 28. Všetkým bolo jasné, že výsledok je vopred daný, ale stáli na svojom mieste až do konca. Bulharské veľvyslanectvo v českej metropole počas týchto rokov odmietalo diskusie a rokovania o akomkoľvek kompromisnom riešení. Bulhari, ktorí mali kancelárie na „Americkej 28“, boli preňho nepriatelia, ostatné spolky v Prahe boli proti nim, vedome pracovali na rozdelení už podelenej bulharskej komunity v českej metropole.

Dnes už Domov Bulharov neexistuje – budova bola vyčistená a zbavená prítomnosti neželaných obyvateľov, ktorí si tento domov vytvorili vlastnou dobrovoľnou prácou. Archív Asociácie bulharských spolkov v su „Rodén Glas“ – Česká republika 021 ocenený rádom „13-ich storočí odného fondu za prínos k šíreniu úry v zahraničí), ako aj knižný fond achádzal v dome, už boli vyvezené majatom sklade. V skutočnosti boli darované bulharskej škole a nemu inštitútu. Takáto knižnica sa

Сградата на ул. „Америка“ 28 е доста апетитен имот, намиращ се в широкия център на чешката столица. Това е знакова и скъпа сграда на няколко етажа, която е била достроена, впрочем преди време със средства на АБС (бивша БКПО). Ще спази ли българското Външно министерство обещанието, давано преди от различни негови представители, че това ще бъде дом за всички български културни организации в Прага, както заяви г-н Христо Йовчевски,

A cluttered room, possibly a storage area or a workspace. In the foreground, three black suitcases are stacked on top of each other, resting on a white box with a 'Dole' logo. Behind the suitcases, there are several cardboard boxes, some of which are open and contain papers and other items. A desk in the background is covered with papers, a lamp, and other miscellaneous objects. A small wooden table next to the desk holds a stack of papers and a purple trash can. The room has a window with a view of the outdoors and a small framed picture on the wall.

„Nech sa stane čokolĽvek, Bulharský domov v Prahe by sa nemal zatvárať, tým menej predávať. Pretože obsahuje spomienky generácií Bulharov, bol vybudovaný dobrovoľnou

бивш дипломат в Българското посолство по време на едно от заседанията на Върховния съд?

„Каквото и да се случи, Българският дом в Прага не бива да се затваря и още по-малко да се продава. Защото в него са спомените на поколения българи, дострояван е с доброволен труд на сънародници, приютявал е зад стените си част от България с нейния език, култура, музика, фолклор... И този дом е собственост на българската държава, в частност на МВНР, не затова „държавата майка“ да печели от него каквото и да било друго освен съхраняването и развитието на родните традиции, език и култура зад граница. Това не е собственост, колкото и милиони да струва, чието предназначение да е свързано с материални приходи за собственика“, завършва г-жа Марияна Христова.

През 2022 г. се навършиха 50 години от купуването на сградата на ул. „Америцка“ 28 по инициатива на родолюбиви сънародници, за да бъде превърната в Дом на българите в Чехия (тогавашна Чехословакия). Вместо празник, 26 октомври се превърна в траурен, позорен ден, в който бе унищожено всичко, съградено от поколения българи, живели и живеещи в чешката страна. Какво ще се случи със сградата, бъдещето ще покаже.

Автор: АБС в ЧР

„ГОЛАТА ИСТИНА ЗА ГРУПА „ЖИГУЛИ“ - ПРОЖЕКЦИЯ И СРЕЩА С ВИКТОР БОЖИНОВ

На 11 октомври имаме честта и удоволствието да посрещнем в Братислава режисьорът Виктор Божинов. Той има огромен принос към модерното българско кино с участието си в сериалите „Съклен дом“, „Столичани в повече“, „Кантора“, „Митрани“, „Връзки“. Заедно с продуцентите Димитър Митовски и Иван Дойков участва в създаването на най-успешния български телевизионен сериал „Под прикритие“. Първият му пълнометражен игрален филм „Възвишение“ също се радва на сериозен успех и се превърна в най-гледания български филм през последните години.

Поводът за гостуването

prácou krajanov, za svojimi múrmi ukryl časť Bulharska s jeho jazykom, kultúrou, hudbou, folklórom... A tento dom je majetkom bulharského štátu, najmä ministerstva zahraničných vecí, nie na to, aby z toho „materská krajina“ profitovala, ale pre nič iné ako zachovanie a rozvoj pôvodných tradícií, jazyka a kultúry v zahraničí. Nejde o majetok, nech by stál hocikoľko miliónov, ktorého účel ma súvisieť s hmotným príjmom pre majiteľa,“ uzavrela pani Marijana Hristová.

V roku 2022 uplynulo 50 rokov od kúpy budovy na Americkej ulici 28 z iniciatívy vlasteneckých krajanov, aby sa z nej stal Domov Bulharov v Českej republike (vtedy Československu). Namiesto sviatku sa 26. október zmenil na deň smútku, hanebný deň, v ktorom bolo zničené všetko, čo vybudovali generácie Bulharov, ktorí žili a žijú v českej krajine. Čo bude s budovou, ukáže budúcnosť.

Autor: ABS v ČR

„HOLÁ PRAVDA O SKUPINĚ ŽIGULIK“, PREMIETANIE A STRETNUTIE S VIKTOROM BOŽINOVOM

11. októbra sme mali tú česť a potešenie privítať v Bratislave režiséra Viktora Božinova.

Pán Božinov urobil obrovský prínos pre modernú bulharskú kinematografiu svojou účasťou v televíznom seriáli „Sklenený dom“, „Stoličania vo viac“, „Kancelária Mitrani“, „Vzťahy“. Spolu s producentmi Dimitarom Mitovskim a Ivanom Doikovom sa podieľal na tvorbe najúspešnejšieho bulharského televízneho seriálu „Undercover“. Jeho prvý plnometrážny hraný film „Exaltation“ tiež zožal seriózny úspech a stal sa najsledovanejším bulharským filmom v posledných rokoch.

Dôvodom jeho hostovania, organizovaného BKZ, bola prezentácia jeho ďalšieho plnometrážneho filmu „Holá pravda o skupine Žigulik“.

Film rozpráva príbeh o skupine bývalých hudobníkov, ktorí sa pred viac ako 30 rokmi rozišli a zdá sa, že ich už nič neprivedie k sebe, no jedného krásneho dňa sú takmer nasilu prinútení opäť stáť bok po boku. Ťahúňom neľahkej misie je bývalý líder skupiny (Michail Bilalov), ktorý súrne zháňa

му, организирано от БКС, бе именно представянето на другия му игрален филм „Голата истина за група „Жигули“. Филмът разказва за група бивши музиканти, които се разделят преди повече от 30 години, и изглежда, че няма нищо, което да ги събере отново. Но един прекрасен ден, почти насила, те са принудени да застанат отново рамо до рамо. Двигател на тежката мисия е бившият лидер на групата (Михаил Билалов), който спешно търси пари, за да изпрати дъщеря си (Климентина Фърцова) в музикална академия в Лондон. Творческите вражди и недоизказаните чувства в бившата банда трябва да останат в миналото, само че с всеки изминал ден мисията изглежда все по-невъзможна.

Присъствието на Виктор Божинов, разбира се, напълни залата и превърна прожекцията в малък празник на българското кино за нашата общност. След като изгледахме продукцията със смесица от смях и дори няколко сълзи, имаме удоволствието да чуем интересни и любопитни факти около заснемането на филма, актьорския състав и за предизвикателствата да се създаде самият филм в тежките условия на ковид кризата по това време. Разговаряхме за миналото и

peniaze, aby mohol poslať svoju dcéru (Klementina Furtsova) na hudobnú akadémiu do Londýna. Tvorivé spory a nevyslovené city v rámci bývalej bandy musia zostať v minulosti, no s každým ďalším dňom sa misia zdá byť viac a viac nemožná.

Prítomnosť pána Božinova, samozrejme, zaplnila sálu Kina Mladosť a premenila premietanie na malú

бъдещето, за тенденциите и цялостната ситуация в кинематографията в България.

Автор: БКС

„УСЕЩАНЕ ЗА ЛЮБОВ“

Музикално-поетичен спектакъл – обяснение в любов към всички познати изкуства на Европа – представи Българският културен институт на 1 декември. Премиерата бе под патронажа на извънредния и пълномощен посланик на Р България Н. Пр. Васил Петков. Десетки гости изпълниха реставрираната сцена на Teatro Colorato, намираща се в самото сърце на Братислава, която някога е била изба на франтишканските манастири. По думите на директорката на БКИ г-жа Ваня Радева „това естетическо представление гостува с надеждата, че ще създаде на зрителите вълнуващо и радостно настроение преди светлите коледни празници.“

„Премиерата създаде романтична атмосфера и усещане за любов. Усещане, че новата година ще донесе на човечеството така желания мир и добруване“, заяви посланик Петков.

Постановката включва избрани любовни поеми от най-големите европейски писатели, поети и мислители, символични за своята нация и епоха. Омагьосаните зрители се насладиха на текстове, писани за любовта през вековете, съчетани с музика и картини. Със страстното си участие в спектакъла актьорите Бойка Велкова и Ивайло Захариев предизвикаха миксирана атака за сетивата на публиката. Бойка Велкова – режисьор и сценарист на постановката, разказа, че за да се вдъхнови, е прочела над 1000 стиха за любовта. Музиката е на Теодосий Спасов, съпруг на известната актриса от Народния театър в София.

„В нашето представление се опитваме да покажем всички вариации на любовта. Самото изживяване с партньора е ценно, за да може да се изпита отново любовта. Постановката прелива от нажежаване до краен предел в неизразена

ослава bulharskej kinematografie pre našu obec. Po zhliadnutí produkcie so zmesou smiechu a dokonca aj niekoľkých slz sme mali to potešenie vypočuť si zaujímavosti a detaily o tvorbe filmu, hereckom obsadení a výzvach samotného nakrúcania filmu v drsných podmienkach počas krízy Covidu. Rozprávali sme sa o minulosti aj budúcnosti, o trendoch a celkovej situácii v kinematografii v Bulharsku.

Autor: BKZ

POCIT LÁSKY

Hudobno-poetické predstavenie - vyznanie lásky ku všetkým známym umeniam Európy, uviedol Bulharský kultúrny inštitút 1. decembra 2022. Premiéra sa konala pod záštitou J. E. pána Vasilu Petkova, mimoriadneho a splnomocneného veľvyslanca Bulharskej republiky v Slovenskej republike. Desiatky hostí zaplnili zrekonštruované javisko Teatro Colorato, nachádzajúce sa v samom srdci Bratislavy, ktoré bolo kedysi pivnicou františkánskych mníchov. Slovom riaditeľky BKI - pani Vani Radevovej: „Toto estetické predstavenie nás hostí s nádejou, že divákom vytvorí vzrušujúcu a radostnú náladu pred vianočnými sviatkami.“

„Premiéra vytvorila romantickú atmosféru a pocit lásky. Pociť, že nový rok prinesie ľudstvu vytúžený mier a prosperitu,“ povedal pán veľvyslanec Petkov.

Insceňácia

obsahuje vybrané lúbostné básne najväčších európskych spisovateľov, básnikov a mysliteľov, ktorí charakterizujú svoj národ a historické obdobie. Očarení diváci si vychutnali texty napísané o láske počas stáročí, v kombinácii s hudbou a obrazmi. Svojím vášnivým vystúpením vyvolali Bojka Vekova a Ivajlo Zachariev zmes útokov na vnemy divákov.

Bojka Vekova - režisérka a scenáristka predstavenia povedala, že na inšpiráciu prečítala vyše 1000 lúbostných básní o láske. Autorom hudby je Teodosij Spasov, manžel účinkujúcej herečky Národného divadla v Sofii. „V našom predstavení sa snažíme ukázať všetky variácie lásky. Už samotná skúsenosť s partnerom je hodnotná aj preto, aby sme znovu

нежност", отбеляза актьорът Ивайло Захариев.

В музикално-поетичния акт зрителите съпреживяха едни от най-емблематичните творби на световната любовна лирика, драматургия, изобразително изкуство, музика – Шекспир, Тенеси Уилямс, Реноар, Гогол, Петрарка, Роберт Бърнс, Микеланджело, Бокачо, Емили Дикинсън, Пикасо, Рилке, Верди, Лорка, Шопен и много други.

zažívali lásku. Inscenácia plynie od vznietenia až po extrémny v neprejavenej nežnosti", poznamenáva herec Ivajlo Zachariev.

Počas hudobno-poetického predstavenia sa diváci vcítli do ikonických diel svetovej ľúbostnej lyriky, drámy, výtvarného umenia, hudby – Shakespearea, Tennesseeho Williamsa, Renoira, Gogoľa, Petrarca, Roberta Burnsa, Michelangela, Boccaccia, Emily

В чистия си вид любовта намира проявление единствено в ума на твореца. И дори там тя се влива в пъстротата на човешката природа и ражда палитра от страсти и дела, обрисувани от най-великите автори на всички времена. Завист и ревност, болка и страх, гняв и жажда за мъст бушуват в техните безсмъртни произведения. А истинското усещане за любов все пак побеждава, когато прощката израсне до дълго търпение, себеотдаването донесе радост и красотата на надеждата роди безсмъртие.

Проектът е на Столична община в София, но впоследствие обикаля цялата страна, а после и други държави. Представлението е гостувало в САЩ, Канада и Европа пред чудесната българска публика там.

Автор: **БКИ**

„ПРИКЛЮЧЕНИЯТА НА ТУФО РИЖИЯ ПИРАТ“ В ПРЕВОД НА ЛЮБИЦА КОШКОВА

На 14 ноември Българският културен институт представи преведената на словашки от г-жа Любика Кошкова детска книга „Приключенията на Туфо Рижия пират“. Десетки словаци и българи присъстваха на премиерата, а кръстник на книгата стана известният словашки литератор и преводач на българска поезия г-н Любомир Фелдек. Той определи работата на г-жа Кошкова като връх на преводаческото изкуство: „Преводът на книгата на Георги Константинов е свидетелство за чувствителния подход, с който преводачката подхожда към различните истории в литературния текст, а сполучливият превод отразява игливостта на преднамерено наивната гледна точка на разказвача в оригинала“.

Директорката на БКИ г-жа Ваня Радева представи Любика Кошкова като признат поклонник и познавач на българската литература, с която Институтът си сътрудничи от години. В живота си тя е била учителка, библиотекарка, културоложка, преводачка. Завършва Педагогическия факултет

Dickinsonovej, Picassa, Rilkeho, Verdiho, Lorcú, Chopina a mnohých ďalších.

Láska vo svojej čistej forme nachádza výraz iba v mysli tvorcu. A aj tam sa vlieva do pestrej ľudskej prirodzenosti a rodí paletu vášní a diel, vytvorených najväčšími autormi všetkých čias. Závist a žiarlivosť, bolesť a strach, hnev a smäd po pomste burcujú v ich nesmrteľných dielach. A skutočný pocit lásky stále víťazí, keď odpustenie prerastie do trpezlivosti, sebaobetovanie prináša radosť a krása nádeje plodí nesmrteľnosť.

Tento projekt realizovala samospráva Hlavného mesta v Sofii, ale potom putoval po celom štáte a neskôr po celom svete. Predstavenie hosťovalo v USA, Kanade a Európe s veľkým úspechom pred tamojším skvelým bulharským publikom.

Autor: **BKI**

DOBRODRUŽSTVÁ TUFA RYŠAVÉHO PIRÁTA V PREKLADĚ MGR. LUBICE KOŠKOVEJ

Bulharský kultúrny inštitút predstavil 14. novembra detskú knihu Dobrodružstvá Tufa ryšavého piráta v slovenskom preklade pani Lubice Koškovéj. Na premiére sa zúčastnili desiatky Slovákov a Bulharov, krstným otcom knihy bol známy slovenský spisovateľ a prekladateľ bulharskej poézie - Ľubomír Feldek. Tvorbu pani Koškovéj definoval ako vrchol prekladateľského umenia: „Preklad knihy Georgiho Konstantinova je svedectvom citlivého prístupu prekladateľky k rôznym príbehom v literárnom texte a v úspešnom preklade textu znie hravosť zámerne naivného pohľadu rozprávača originálu.“

Riaditeľka BKI, pani Vania Radeva, predstavila Ľubicu Koškovú ako uznávanú čiteľku a znalkyňu bulharskej literatúry, s ktorou inštitút už roky spolupracuje. V profesionálnom živote bola učiteľkou, knihovníčkou, kultúrnou výskumníčkou, prekladateľkou. Vyštudovala na Pedagogickej fakulte v Banskej Bystrici, neskôr na FF UK v Bratislave Teóriu kultúry. Súčasťou jej záujmu o

в Банска Бистрица, а по-късно и теория на културата във Философския факултет на Университета „Коменски“ в Братислава. Част от нейния интерес към ставащото в България е дипломната ѝ работа на тема „Комплексна програма за естетическото развитие в България“. Работила е като като ръководител на Отдела за култура в Районния съвет Братислава 2 – „Ружинов“, в Института за изследване на обществено мнение към Словашката статистическа служба и в Националния литературен център, сега LIC. Участвала е многократно в летните семинари по българска литература и език за чужденци в София и Велико Търново. Започва да превежда българска литература през далечната 1975 г., а книгата „Приключенията на Туфо Рижия пират“ (издателство Richard Lunter – KICOM, 2022) е четвъртият ѝ превод на книга от български на словашки. Превежда детска литература, но има богат опит в превода на художествена литература за възрастни. Публикува преводи в пресата – във всекидневници, седмичници, месечни издания, превежда за предавания на Словашкото радио в Братислава, Банска Бистрица и Кошице.

BULHARSKÝ KULTÚRNY
INŠTITÚT BRATISLAVA

LITERÁRNY VEČER – KRST KNIHY

(Vydavateľstvo Richard Lunter – KICOM, 2022)

PREKLAD Z BULHARČINY DO SLOVENCINY – MGR. ĽUBICA KOŠKOVÁ

Krstným otcom preloženej knižky bude známy slovenský spisovateľ, básnik a prekladateľ bulharskej poézie – pán Ľubomír Feldek. Hudobný rámec vytvorí jeho dcéra – speváčka Katka Feldeková

14.11.2022
17:30 hod.

Bulharský kultúrny inštitút
Jesenského 7, 811 01 Bratislava

dianie v Bulharsku bola aj jej diplomová práca na tému Komplexný program estetického rozvoja v Bulharsku. Pracovala ako vedúca oddelenia kultúry na Obvodnom národnom výbore Bratislava 2-Ružinov, v Ústave pre výskum verejnej mienky pri Slovenskom štatistickom úrade a v Národnom literárnom centre, terajšom LIC. Viackrát sa zúčastnila Letnej školy bulharskej literatúry a jazyka pre cudzincov v Sofii a Veliko Tarnove. Prekladať bulharskú literatúru začala ešte v roku 1975 a kniha Dobrodružstvá Tufo ryšavého piráta (Vydavateľstvo Richard Lunter – KICOM, 2022) je jej štvrtý preklad knihy z bulharsčiny do slovenčiny. Detskú literatúru prekladala sporadicky, no disponuje bohatými prekladateľskými

skúsenosťami s umeleckou literatúrou pre dospelých. Preklady uverejňovala aj v časopisoch-denníkoch, týždenníkoch, mesačníkoch, či v reláciách v Slovenskom rozhlas v Bratislave, Banskej Bystrici a Košiciach.

Georgi Konstantinov je významným bulharským spisovateľom. Jeho humorná kniha Dobrodružstvá Tufo ryšavého piráta má v Bulharsku viacero vydání, preložená je i vo Francúzku, Poľsku, Rusku, Ukrajine, Srbsku a iných krajinách. V Bulharsku získala niekoľko národných cien a jej autor bol dvakrát nominovaný na svetové ocenenie „Hansa Christiana Andersena“ za

Георги Константинов е известен български писател. Хумористичната му книга „Приключенията на Туфо Рижия пират“ има няколко издания в България, преведена е и във Франция, Полша, Русия, Украйна, Сърбия и други страни. Печели няколко национални награди в България, а авторът ѝ е два пъти номиниран за световната награда за детска литература „Ханс Кристиан Андерсен“. Книгата е посветена на веселите приключения на палавия рижав котарак Туфо, който освен пиратско име има и пиратско сърце, поради което бяга от дома. Събитията валят, изпъстрени със забавни случки, всеки ден носи ново познание. Той се убеждава, че светът не е малък, че в него има много позволени и забранени неща и когато свърши злото, започва доброто. Авторският разказ се отличава с чувство за детски хумор, а патилата на Туфо предизвикват усмивки, което свидетелства, че текстът е интелектуално разбираем от детския читател, като в същото време предизвиква без читалие възпитателен ефект.

По словашка традиция „кръстникът“ на книгата г-н Любомир Фелдек разказа любопитни спомени за контактите му с най-изтъкнатите словашки българи, както и за общи с преводачката любими приятели от България, занимаващи се с литература. Той посипа книгата с есенни листа с цвѳта на оранжевото кожухче на храбрия котарак Туфо, а г-жа Радева предостави за ритуала по кръщаването и уханно миро от Троянския манастир в България.

Музикална рамка на събитието постави певицата Катка Фелдекова – дъщеря на г-н Фелдек, която очарова многобройната публика с прекрасния си глас и красивите романи от репертоара си, сполучливо подбрани за случая.

Автор: БКИ

НАГРАЖДАВАНЕ НА Г-ЖА ЗУЗАНА АУФРИХТОВА, КМЕТ НА ГРАДСКАТА ЧАСТ НА БРАТИСЛАВА „СТАРЕ МЕСТО“, С ПОЧЕТНА ГРАМОТА

На 4 октомври в Българския културен институт в Братислава се състоя тържествена церемония с връчване на грамота на г-жа Зузана Ауфрихтова, кмет на градската част „Старе место“. Директорът на Българския културен институт г-жа Ваня Радева откри мероприятиято в присъствието на посланик Васил Петков, дипломати от Посолството, гости от Кметството на Братислава, българската диаспора и културните среди на града. Г-жа Радева изтъкна личния принос на кмета в разпространението на българската култура в

детскá литературá. Книга je venovaná veselým príhodám nezbedného ryšavého kocúrika Tufa, ktorý okrem pirátskeho mena ma aj pirátske srdce, a preto uteká z domu. So zábavnými motívmi nahromadených príhod sa náš hrdina Tufo ocitá v množstve peripetií a situácií – každý deň je preňho novým poznávaním. Presviedča sa, že svet nie je malý, že sa v ňom nachádza veľa povolených i zakázaných vecí, a už vo svojom krátkom živote pochopí jednu dôležitú skutočnosť, že keď končí zlo, začína dobro. Autorovo rozprávanie vyniká v zmysle detského humoru, s ľahkosťou vyvoláva úsmevy pri každodenných situáciách kocúra Tufa, a vzbudzuje dojem myšlienkovvej zrozumiteľnosti pre vnímanie detského čitateľa. Zároveň pôsobí poučne, nenásilne vychováva.

Podľa slovenskej tradície krstný otec knihy – pán Ľubomír Feldek, porozprával zaujímavé spomienky na významných slovenských bulharistov, spisovateľov, ako aj na spoločných obľúbených literárnych priateľov z Bulharska. Knihu posypal jesenným lístím vo farbe oranžovej srsti statočného kocúra Tufa a o rituál krstu sa postarala pani Radeva voňavou myrhou z Trojanského kláštora v Bulharsku.

O hudobný rámec podujatia sa postarala dcéra pána Feldeka - speváčka Katka Feldeková, ktorá očarila početné publikum krásnym hlasom a nádhernými romancami zo svojho repertoáru, ktoré si vybrala na túto príležitosť.

Autor: БКИ

OCENENIE PANI ZUZANY AUFRICHTOVEJ, STAROSTKY MESTSKEJ ČASTI BRATISLAVA - „STARÉ MESTO“, ČESTNÝM DIPLOMOM

Dňa 4. októbra sa v Bulharskom kultúrnom inštitúte v Bratislave uskutočnil slávnostný ceremoniál s odovzdaním certifikátu pani Zuzane Aufrichtovej, starostke mestskej časti Bratislava - „Staré Mesto“. Riaditeľka Bulharského kultúrneho inštitútu, pani Vanya Radeva, otvorila podujatie za prítomnosti veľvyslanca Vasilu Petkova, diplomatov z veľvyslanectva, hostí z Magistrátu hlavného mesta SR Bratislavy, bulharskej diaspóry a kultúrnych kruhov mesta. Pani Radeva vyzdvihla osobný prínos starostky za prínos k šíreniu bulharskej kultúry na Slovensku a finančný záväzok na kompletnú obnovu Bulharského kultúrneho inštitútu.

S pozdravom sa primátorke a hostom prihovoriť aj veľvyslanec V. Petkov, ktorý odovzdal čestný diplom. Vysoko ocenil osobné zásluhy pani Zuzany Aufrichtovej za premenu Bulharského kultúrneho inštitútu na moderné intelektuálne centrum, ktoré spája bulharskú komunitu a prezentuje našu krajinu s jej tradíciami,

Словакия и финансовия ангажимент за цялостното обновяване Българския културен институт.

С приветствие се обърна и посланик Васил Петков, който връчи почетната грамота. Той оцени високо личните заслуги на г-жа Зузана Ауфрихтова за превръщането на Българския културен институт в модерно интелектуално средище, което обединява българската общност и представя страната ни с нейните традиции, ценности и потенциал. Посочи, че съпричастността на г-жа Ауфрихтова за разпространението на българската култура в Словакия е доказателството за близките отношения между България и Словакия не само на високо държавно ниво. Един от приоритетите в работата на Посолството е развитието на културните връзки между нашите страни. Заедно с Културния институт и Кметството на Братислава предстоят нови съвместни проекти през идната година.

Настроението на цялата инициатива бе подсилено от концерт на децата от Българското училище „Христо Ботев“ в Братислава и литературно четене на стихове на словашки език на Петя Дубарова, които децата са превели сами. Трудът на малките преводачи бе представен лично от тях, с представяне на издадената книжка „Звездичката на Петя над белия замък“. Те изумиха присъстващите с прекрасните изпълнения на песни на български и словашки език. В репертоара на децата са повече от петдесет песни, като бе изпълнена и специална

hodnotami a potenciálom. Upozornil, že sympatie pani Aufrichtovej k šíreniu bulharskej kultúry na Slovensku sú dôkazom úzkych vzťahov medzi Bulharskom a Slovenskom nielen na vysokej štátnej úrovni. Jednou z priorít v práci veľvyslanectva je rozvoj kultúrnych väzieb medzi našimi krajinami. Spolu s Kultúrnym inštitútom a Magistrátom hlavného mesta Bratislavy prichádzajú v budúcom roku s novými spoločnými projektami.

Náladu celej iniciatívy umocnil koncert detí z

bulharskej školy „Hristo Botev“ v Bratislave a literárne čítanie slovenských verzií básní Peti Dubarovej, ktoré si deti sami preložili. Prácu malých prekladateľov

песен, написана от композитора Стефан Диомов за децата от училището, които всяка година посещават гр. Бургас.

Автор: **Източник Посолството на Р България в Словакия**

„БАЙ РОК“ ВЗРИВИ БЪЛГАРСКАТА ОБШНОСТ В БРАТИСЛАВА

Последното събитие за 2022 година, организирано от Българския културен съюз, успя да събере огромен брой зрители в Castle Art House Zamocky dom. Повече от 100 българи и приятели на България успяха да се насладят на концерт-спектакъла „Бай Рок“, който се състоя на 10 ноември.

Рок бандата „Джинджифил“, заедно с техния феноменално забавен фронтмен Филип Аврамов, представи пред многобройната публика една експлозия от авторски парчета, кавъри на световноизвестни песни с фолклорни мотиви и рок аранжменти. Концертът бе съпътстван от забавни скетчове, чрез които Филип успя да даде отговори на множество въпроси като как са се появили първите планети, първите черни дупки и първите жени във Вселената.

Освен известният актьор в представлението участваха и китаристите Цветан Андреев и Марияна Добрева-Велева (бас) и Михаил Шишков на клавири.

Запомнящо бе представянето на страхотния словашки барабанист Якуб, който замести небезизвестния Калин Вельов, титулярният барабанист на

представили особено, презентацией выданей книжки „Hviezda od Peti nad bielym zámkom“. Divákov ohromili nádherným prevedením piesní v bulharčine a slovenčine. Detský repertoár obsahuje viac ako päťdesiat skladieb a pre deti, ktoré každoročne navštevujú mesto Burgas, zaznela aj špeciálna pieseň, ktorú napísal skladateľ Stefan Diomov.

Автор: **BKI**

BAJ ROCK VYHODIL DO VZDUCHU BULHARSKÚ KOMUNITU V BRATISLAVE

Posledné podujatie na rok 2022 organizované Bulharským kultúrnym zväzom dokázalo zhromaždiť obrovské množstvo divákov v Castel Art Hose- Zámocký dom.

Viac ako 100 Bulharov a priateľov Bulharska si mohlo vychutnať koncert Baj Rock, ktorý sa konal 10. novembra.

Rocková skupina Ginger spolu s fenomenálne vtipným frontmanom Filipom Avramovom predviedli početnému publiku explóziu originálnych kúskov, coververzií svetoznámych skladieb s ľudovými motívami a rockovými aranžmánmi.

Koncert bol sprevádzaný vtipnými scénkami, prostredníctvom ktorých mohol Filip dať odpovede na mnohé otázky, napríklad ako sa objavili prvé planéty, prvé čierne diery a prvé ženy vo vesmíre.

Okrem slávneho herca sa predstavenia zúčastnili aj gitaristi Tsvetan Andreev a Mariyana Dobрева-Veleva (basgitar) a Mihail Shishkov na klavíri.

Pamätný bol výkon skvelého slovenského bubeníka Jakuba, ktorý nahradil nie menej známeho Kalína

групата. Той бе възпрепятстван да пътува заедно с останалите изпълнители поради физическа травма. Точно преди концерта Якуб репетира с бандата, и то само за по-малко от час. Въпреки това, те звучаха така сякаш са свирили заедно от поне няколко

Veliova, titulárneho bubeníka kapely. Fyzické zranenie mu znemožnilo cestovať s ostatnými z bandy. Tesne pred vystúpením Jakub skúšal s kapelou necelú hodinu a napriek tomu zneli, akoby spolu hrali už minimálne pár rokov.

години.

За час и половина успяхме да чуем известни кавъри на U2, „Нирвана“ и др., оригиналното парче

Hodinu a pol sme si mohli vypočuť slávne covery U2, Nirvany a ďalších, či autorskú pieseň Filipa Avramova „Počuješ ma“. Mariyana zaspievala v Bulharsku slávnu

на Филип Аврамов „Чуваш ли ме?“. Марияна пък изпълни нашумялата в България песен „Грозна“ от хитовия филм „Голата истина за група „Жигули“ с Димитър Рачков, Геро, Михаил Билалов и Филип Аврамов. Премиерата на този филм пред българската общност в Братислава беше през октомври 2022 г.

По традиция концертът завърши с любимата на всички песен „Облаче ле, бяло“, изпълнена от Цветан Андреев в по-различен аранжирмент – нежно рок звучене, което ни върна за кратко в Родината и накара някои от нас да си поплачат.

В публиката бе и Н. Пр. Васил Петков, посланик на Република България в Словакия, който за пореден път удостои със своето присъствие българските събития, организирани от БКС и финансирани от Фонда за подкрепа на културата на малцинствата.

Автор: **Кристина Мутаfoва**

ИНТЕРВЮ С... КРАСИМИР КАРАИЛИЕВ

Здравей, Краси. Произхождаш от семейство на български градинари, преселили се отдавна в Словакия. Разкажи ни нещо за историята на рода ти, за началото на семейството ти в Словакия.

Произхождам от семейство на български градинари, които са се преселили преди Втората световна война, през 1938 г. Дядо ми е от село Поликраище, а баба ми – от село Самоводене, Великотърновско. Най-напред в Братислава идва дядо ми, а след войната го последва баба ми с двете им деца – моята майка и вуйчо ми. Животът им е бил много труден, отначало са работели на чужди ниви при богати български стопани. След време се отделят от тях и започват да работят самостоятелно. Научават, че в Братислава се готви създаването на българско ТКЗС. Стават негови членове и едни от учредителите му. След време български и словашки градинари се обединяват и основават до летището в Братислава ТКЗС – Търнавка. Купуват си къщичка, която се намира в самото ТКЗС. Там израстват двете им деца – майка ми и вуйчо ми.

pieseň „Škaredá“ z úspešného filmu „Čistá pravda o skupine žigulik“ s Dimitarom Račkovom, Gerom, Mihailom Bilalovom a Filipom Avramovom. Premiéra tohto filmu pred bulharskou komunitou v Bratislave bola v októbri 2022.

Koncert už tradične zakončil všetkými obľúbenou piesňou „Biely obláčik“ v podaní Cvetana Andreeva v inom aranžmáne – s jemným rockovým zvukom, ktorý nás nakrátko vrátil do našej domoviny a niektorých z nás rozplakal.

V publiku bol aj JE Vasil Petkov, veľvyslanec Bulharskej republiky na Slovensku, ktorý opäť poctil svojou prítomnosťou bulharské podujatia organizované BKZ a financované Fondom na podporu kultúry menšín.

Autor: **Kristína Mutafova**

ROZHOVOR S KRASIMIR KARAILIEV

Ahoj Krasi. Pochádzaš z rodiny bulharských záhradníkov, ktorí sa na Slovensko presťahovali už dávnejšie. Povedz nám niečo o vašej rodinnej histórii, o počiatkoch tvojej rodiny na Slovensku.

Pochádzam z rodiny bulharských záhradníkov, ktorí sa presťahovali pred druhou svetovou vojnou, v roku 1938. Môj starý otec pochádza z dediny Polikrajsko a moja stará mama z dediny Samovodene, Veliko Tarnovo. Do Bratislavy prišiel ako prvý môj starý otec a po vojne ho nasledovala stará mama s dvoma deťmi – mamou a strýkom. Ich život bol veľmi ťažký, najskôr pracovali na cudzích poliach u bohatých bulharských roľníkov. Po krátkej dobe sa od nich oddelili a začali pracovať samostatne. Dozvedeli sa, že v Bratislave sa pripravuje vytvorenie bulharského poľnohospodárskeho družstva (PD). Stali sa členmi a aj jednými z jej zakladateľov. Bulharskí a slovenskí záhradníci sa po čase spojili a založili Poľnohospodárske družstvo - Trnávka pri letisku v Bratislave. Kúpili dom, ktorý sa nachádzal v samotnom PD. Vyrástli tam ich dve deti – moja mama a strýko. Začali navštevovať Bulharskú školu v Bratislave, ktorá vtedy sídlila na Hlbokej ulici. Po jej absolvovaní pokračovali vo vzdelávaní. Mama vyštudovala stavebnú priemyslovku a strýko sa učil za technika. Mama

Те започват да посещават Българското училище в Братислава, което тогава се е намирало на ул. „Хълбока“. След като го завършват, продължават образованието си. Майка ми завършва строителен техникум, а вуйчо ми учи за техник. Майка ми се запознава с баща ми в България, където след кратко време сключват брак и впоследствие се преместват да живеят в Братислава.

Какви са спомените от детството ти, какво си спомняш за събиранията на българите?

Събиранията на българите бяха много важна част от ежедневието им. По този начин те поддържаха българския дух, обичаите и културата. Тези сбирки винаги бяха съпроводени от хубави, богати забавни програми, изпълнени с много народни песни и танци. Като малък често ме водеха на тези мероприятия и те оставиха дълбоки следи в съзнанието ми. Баба и дядо ме научиха на основните стъпки в народните танци. Дядо ми беше прочут танцьор сред българите в Братислава.

spoznala môjho otca v Bulharsku, kde sa po krátkom čase zosobášili a následne sa presťahovali do Bratislavy.

Aké sú tvoje spomienky z detstva, čo si pamätáš zo stretnutí Bulharov?

Stretnutia Bulharov boli veľmi dôležitou súčasťou ich každodenného života. Udržovali si tak bulharského ducha, zvyky a kultúru. Tieto stretnutia

Забавна танцова двойка на кючеци бяха заедно с Емилия Хрушикова.

Кои са според тебе причините днес да няма български градинари по словашките пазари?

Моето мнение е, че причините са главно икономически – с течение на времето се създават големи вериги и складове на зеленчукови и овощни фирми в Словакия. А на потомците на българските градинари вече не им се занимава с тази тежка работа. Учат за инженери, лекари, техници и други професии и градинарството за тях остава само хоби.

Повече българин или словак се чувстваш? Колко често ходиш в България, имаш ли членове от семейството си там? Дъщеря ти следва български в университета, чувства ли българската кръв в себе си? Учиш ли я на български традиции?

Независимо от това че съм роден в Словакия, се чувствам напълно като горд българин. Така са ме възпитали, за което съм благодарен на моите баба и дядо и на майка ми, която сама ме отглежда до 10-годишна възраст. За съжаление, родителите ми се разделят и баща ми се връща обратно в България. Там той създава ново семейство, раждат се сестра ми и брат ми. До скоро дори не се познавахме с баща ми. Реших да направя нещо много силно за мене – да се запозная с тях. Осъществих тази важна крачка в моя живот. Тази постъпка силно ме развълнува. След смъртта на втория съпруг на майка ми, я срещнах отново с родния ми баща. Това също беше изключително трогателен момент в моя живот.

В България имам роднини – баща ми, лели, братовчедки, братовчеди и много приятели. Всяка

вždy спrevádzali pekné, bohaté zábavné programy plné ľudových piesní a tancov. Ako dieťa som bol často braný na tieto udalosti a zanechali v mojej mysli hlboké stopy. Základné kroky ľudového tanca ma naučili moji starí rodičia. Môj starý otec bol medzi Bulharmi v Bratislave známym tanečníkom. Vtipným tanečným párom brušných tancov bol spolu s Emíliou Hrušikovou.

Aké sú podľa teba dôvody, prečo dnes na slovenských trhoch nie sú žiadni bulharskí záhradníci?

Môj názor je, že dôvody sú najmä ekonomické – časom sa na Slovensku vytvorili veľké reťazce a sklady zeleninárskych a ovocinárskych firiem. A potomkovia bulharských záhradníkov už o túto ťažkú prácu nestoja. Študujú za inžinierov, lekárov, technikov a iné profesie a záhradníctvo pre nich zostáva len koníčkum.

Cítiš sa byť viac Bulharom alebo Slovákom? Ako často chodíš do Bulharska, máš tam rodinných príslušníkov? Tvoja dcéra študuje na univerzite bulharský jazyk, cíti v sebe bulharskú krv? Učíš ju bulharské tradície?

Bez ohľadu na to, že som sa narodil na Slovensku, cítim sa úplne ako hrdý Bulhar. Takto som bol vychovaný, za čo vďačím svojim starým rodičom a mojej mame, ktorá ma do mojich 10 rokov vychovávala sama. Žiaľ, moji rodičia sa rozišli a otec sa presťahoval späť do Bulharska. Tam vytvoril novú rodinu, narodila sa mi sestra a brat. Donedávna sme sa s otcom ani nepoznali. Rozhodol som sa urobiť pre mňa niečo veľmi silné – spoznať ich. Urobil som tento dôležitý krok vo svojom živote. Tento čin ma naplnil mnohými vzrušujúcimi dojmami. Po smrti druhého manžela mojej mamy som jej umožnil stretnúť sa s mojím biologickým otcom. Bol to tiež mimoriadne dojímavý moment v mojom živote.

Mám príbuzných v Bulharsku - môjho otca, tety,

година през лятото ходим на море и посещавам роднините си. Дъщеря ми завърши славянска филология с български и хърватски език. Нейното усещане за българската кръв е вече по-различно от моето. Чувства се наполовина българка и наполовина словачка, тъй като съпругата ми е словачка. Доколкото е възможно, уча дъщеря си на български традиции, но като че ли майка ми много повече я посвещава в тях.

Би ли се върнал един ден да живееш в България?

Това е труден въпрос. Роден съм в Словакия, в Братислава, тук съм израснал, тук съм завършил образованието си и съпругата ми е словачка. Но с цялата си душа обичам България, българите и се чувствам един от тях.

ЗА ДА СЕ ЧУВСТВАТ ШАСТЛИВИ И ЗДРАВИ ДЕЦАТА В НАШАТА ДЕТСКА ГРАДИНА...

И тази учебна година отворихме вратите на нашата детска градина „Христо Ботев“ за 50 деца. И полагаме големи усилия децата да се чувстват възможно най-добре при нас. Ето защо ние се опитваме да създадем за тях красива и безопасна среда. Всяка година модернизираме вътрешното и външното пространство на детската градина, планираме и

реализираме редица интересни и смислени дейности. Тази година решихме да наблегнем повече на грижата за имунитета, тъй като, както навсякъде в детските градини, заболяемостта при децата се увеличи през последните две години.

Разработихме собствен проект, насочен към превенция на заболяванията. Той включва различни процедури: движение и активни упражнения на чист въздух при всякакви метеорологични условия два пъти дневно по 4 часа. За целта адаптирахме външната зона, като я оборудвахме с различни елементи за игра (напр. атрактивен кабинков лифт, висококачествени буфери, тротинетки, батут и

bratrancev a veľa priateľov. Každý rok v lete chodíme k moru a navštevujem svojich príbuzných. Moja dcéra vyštudovala slovanskú filológiu – bulharský a chorvátsky jazyk. Jej pocit z bulharskej krvi je už iný ako môj. Cíti sa napoly Bulharkou a napoly Slovenkou, keďže moja manželka je Slovenka. V rámci možností učím svoju dcéru bulharským tradíciám, no zdá sa, že oveľa viac ju do nich zasväčuje mama.

Vrátil by si sa jedného dňa žiť do Bulharska?

To je ťažká otázka. Narodil som sa na Slovensku, v Bratislave, vyrastal som tu, skončil som tu vzdelanie a moja manželka je Slovenka. Ale celou dušou milujem Bulharsko, Bulharov a cítim sa byť jedným z nich.

ABY SA DETI CÍTILI V NAŠEJ ŠKÔLKE ŠŤASTNE A ZDRAVO....

Aby sa deti cítili v našej škôlke šťastne a zdravo....

Aj tento školský rok sme otvorili brány našej škôlky Christa Boteva pre 50 detí. A našou veľkou snahou je, aby sa deti u nás cítili čo najlepšie. Preto sa snažíme vytvárať im krásne, bezpečné prostredie. Každý rok modernizujeme vnútorné a vonkajšie priestory škôlky, plánujeme a realizujeme množstvo zaujímavých a zmysluplných aktivít. Tento rok sme sa rozhodli viac zamerať na podporu imunity u detí, nakoľko ako všade v materských školách, aj u nás sa za posledné dva roky zvýšila chorobnosť u detí.

Vypracovali sme si vlastný projekt zameraný na prevenciu proti ochoreniam. Sú v ňom zahrnuté rôzne metódy ako je pohyb a aktívne cvičenie na čerstvom vzduchu za každého počasia 2-krát denne po 4 hodiny, prispôbili sme tomu vonkajší areál dovybavením rôznymi hracími prvkami (napr. atraktívna lanovka, kvalitné odrážadlá, kolobežky, trampolína...a mnoho iných).

Naše deti sa zúčastňujú obľúbenej pohybovej aktivity- plávania v bazéne so slanou vodou, kurzy organizujeme v spolupráci s plaveckou akadémiou a v zime zase korčuľovania na zimnom štadióne pod vedením trénerov.

много други).

Нашите деца плуват в басейн със солена вода, организираме курсове в сътрудничество с Академията по плуване. През зимата практикуват пързалане с кънки в Зимния стадион под ръководството на треньори.

Привърженици сме на балансираното хранене с висококачествена храна. В детската градина целият колектив насърчава децата да ядат плодове и зеленчуци, които са ежедневна част от менюто.

Като един от методите за профилактика, използваме редовното посещение на инфрачервената сауна, която е част от новата прекрасна стая за отдих. Децата посещават сауната два пъти седмично. И много им харесва.

Venujeme sa vyváženej strave s kvalitnými potravinami, v škôlke máme veľkú možnosť využiť silu kolektívu a podnecovať deti k jedeniu ovocia a zeleniny, ktoré sú každodennou súčasťou jedálnečky.

Ako jednu z metód prevencie využívame pravidelné saunovanie detí v infrasaune, ktorá je súčasťou novej nádhornej relaxačnej miestnosti. Deti sa saunujú 2-krát do týždňa. A veľmi sa im to páči.

Uvedomujeme si, že k podpore imunity a vôbec zdravia neodmysliteľne patrí vnútorná pohoda, emočné prežívanie detí a tak dávame možnosť deťom v našej škôlke 2 razy do mesiaca absolvovať meditačno - relaxačné aktivity pod vedením skúsenej lektorky. Deti sa tak učia zameriavať pozornosť na svoje vnútorné prežívanie, na vyjadrenie svojich pocitov, na stíšenie sa,

Трябва да осъзнаем факта, че за силен имунитет и добро здраве са необходими вътрешна хармония и емоционална нагласа на децата, затова им даваме възможност два пъти месечно да се включват в практики по медитация и релаксация под ръководството на опитен учител. Така децата се научават да фокусират вниманието си върху

на уведомение си собственото дыху, relaxačných cvičení a to všetko veľmi krásnou hravou formou.

A aby sme dopriali deťom aj radosť z výletov, organizujeme pobyty v pravej solnej jaskyni, ktorá má pre deti nesmierny význam. Je originálnou, účinnou a čisto prírodnou metódou zvanou haloterapia. Deti si terapiu vždy užívajú, pretože sa môžu hrať a hra je

вътрешното преживяване, изразяването на чувства, върху покоя и дишането – и всичко това под формата на игра.

За да почувстват удоволствието от екскурзиите, за децата организираме престои в истинска солна пещера, които им се отразяват изключително благоприятно. Това е оригинален, ефикасен и напълно природен метод, наречен халотерапия. На децата им допада, защото могат да играят, а играта е най-прекрасното занимание за тях. Даваме им смях, вътрешна хармония, достатъчно любов и здраве, защото без тях не може.

Автор: **Мариана Капраликова**
директор на ЦДГ „Христо Ботев“

ДЕНЯТ НА БУДИТЕЛИТЕ И НА БЪЛГАРСКИТЕ УЧИТЕЛИ

На 3-ти ноември БСУ „Христо Ботев“ беше не само Българското училище в Братислава (макар че и това никак не е малко). БСУ в пълния смисъл на думата бе част от тази държава на духа, каквато е нашата, истинската България. Денят на народните будители оживя в стиховете и песните на учениците, в празничната атмосфера, в извисената духовност, владееща всички присъстващи. Усещането за принадлежност към общността – така нужно на нас, българите зад граница – за пореден път беше потвърдено и от присъствието на извънредния и пълномощен посланик на Р България в Словашката република г-н Васил Петков, на консула, на другите официални лица и гости от Посолството, от БКИ, от БКС. Със своето импровизирано слово г-н Петков органично и ненатрапчиво се вписа в общата празничност, далеч от всякаква официозност и церемониалност. Този дух на близост и непринуденост владееше и по време на цялото тържество.

Историята на други народи помни делата

predsa pre deti tou najkrajšou činnosťou.

....doprajeme im smiech, vnútornú pohodu či dostatok lásky a zdravia, pretože vzájomne súvisia.

Autor: **Mgr. Marianna Kapráliková**
Riaditeľka MŠ Christa Boteva

DEŇ BUDITEĽOV A BULHARSKÝCH UČITEĽOV

BSŠ „Hristo Botev“ nebola 3. novembra len bulharskou školou v Bratislave (aj keď to nie je vôbec málo!); BSŠ bola v plnom zmysle slova súčasťou toho stavu ducha, ktorý je naším skutočným Bulharskom. Deň ľudových buditeľov ožil v básňach a piesňach študentov, v slávnostnej atmosfére, vo vznešenej duchovnosti, ktorá si podmanila všetkých prítomných. Pocit spolupatričnosti ku komunitě – tak potrebný pre nás, Bulharov v zahraničí – opäť potvrdila prítomnosť splnomocneného veľvyslanca Bulharskej republiky v SR pána Vasila Petkova, konzulky, ďalších predstaviteľov a hostí z veľvyslanectva, z BKI, či z BKZ. Pán Petkov svojím improvizovaným prejavom organicky a nenápadne zapadol do spoločnej veselice, ďaleko od akýchkoľvek formalít a obradov. Tento duch blízkosti a pohody vládol počas celej oslavy.

História iných národov si pamätá činy kráľov a cisárov, vojenských vodcov a šľachticov. V našich dejinách – konkrétne v renesančných – boli hybnou silou nového bulharského národa spisovatelia a učelia. Preto tento sviatok patrí ľuďom ducha, inteligencii, bulharským učiteľom. Naši predkovia kedysi vedeli, že učiteľstvo nie je len profesia; byť učiteľom je predovšetkým poslanie a vysoká funkcia. Pretože učelia tvoria a formujú budúcnosť národa. Akí sú žiaci, keď odchádzajú zo škôl – základných, stredných a vysokých – takí budú aj v živote ďalej.

на крале и императори, на военачалници и благородници. В нашата история – собствено тази от времето на Възраждането – движещата сила на новата българска нация бяха книжовниците и учителите. Затова и досега този празник е на хората на духа, на интелигенцията, на българските учители. Някога нашите предшественици знаеха, че учителството не е само професия; да бъдеш учител преди всичко е призвание и висока длъжност. Защото учителите създават и оформят бъдещето на нацията. Каквито са учениците, излизащи от училищата – начални, основни, средни и висши – такива ще бъдат и в живота по-нататък. Културните ценности, светогледът, традицията, знанията – училището, ведно със семейството и обществото, предава и възпитава у поколенията.

Всичко това намери своето блестящо потвърждение и в тазгодишното празненство – макар и повечето ни ученици да не са от български произход, в техните очи грееше същият духовен плам, който е присъщ на най-чистите родолюбиви български сърца.

Особено трогателни бяха по-малките със своята естественост и непринуденост, прекрасно съчетани с добрата подготовка на тяхното представяне. А когато и по-големите изпълниха своите стихове и песни, въздушевлянието и общото усещане за празничност, за светлина в душите и сърцата обхвана всички: ученици, учители, родители и гости запяха заедно „Къде си, вярна ти любов народна?“.

Тази година празникът имаше и продължение, което някак съвсем естествено допълни потържествената програма от първата част. След кратка пауза гостуващият певец Стефан Илчев заедно с пеещи ученици и хор изпълни свои песни, както и песни на български певци и музикални групи. Това разнообразие в жанровете, както и възможността да се изявят пред избраната ни публика, явно допадна и на г-н Илчев, и на младите му колеги, а и на слушателите. Импровизираният концерт завърши с любими български песни по общото желание на публиката и на певците, а накрая всички отнесохме празничното настроение със себе си. Защото празникът е времето, когато не си сам, не си и самотен; когато си органична част от голяма и значима общност!

Ето затова Денят на будителите е наш празник – в миналото, тук и сега, навсякъде и винаги, докато има свободен български дух и хора, които го носят в себе си!

Автор: БСУ

Kultúrne hodnoty, svetonázor, tradícia, vedomosti – škola spolu s rodinou a spoločnosťou odovzdáva a vychováva generácie.

To všetko našlo svoje brilantné potvrdenie aj na tohtoročných oslavách: hoci väčšina našich študentov nie je bulharského pôvodu, v ich očiach žiarila rovnaká duchovná vrúcnosť, ktorá je vlastná tým najčistejším vlasteneckým bulharským srdciam.

Mladší zaujali najmä svojou prirodzenosťou a ľahkosťou, krásne spojenou s dobrou prípravou vystúpenia. A keď starší predviedli svoje básne a piesne, vzrušenie a celkový pocit oslavy, svetla v dušiach a srdciach zalial všetkých: žiaci, učitelia, rodičia a hostia spolu spievali: „Kde si, verná láska ľudu?“!

Tento rok mala slávnosť pokračovanie, ktoré celkom prirodzene dopĺňalo slávnostnejší program prvej časti. Po krátkej prestávke vystúpil hostujúci spevák Stefan Ilchev spolu so žiakmi spevu a speváckym zborom s vlastnými piesňami, ale aj piesňami bulharských spevákov a hudobných skupín. Táto žánrová rôznorodosť, ako aj možnosť vystúpiť pred naším vybraným publikom, jednoznačne oslovila pána Ilčeva a jeho mladých kolegov – a aj poslucháčov. Improvizovaný koncert bol na všeobecné želanie publika a spevákov ukončený obľúbenými bulharskými piesňami a na záver sme si všetci odniesli sviatočnú náladu. Pretože sviatok je čas, keď nie ste sami, nie ste osamelí; keď ste organickou súčasťou veľkej a zmysluplnej komunity!

Preto je Deň buditeľov naším sviatkom: v minulosti, tu a teraz, všade a vždy, pokiaľ existuje slobodný bulharský duch a ľudia, ktorí ho nosia v sebe!

Autor: BSŠ

Vydavateľ: **Bulharský kultúrny zväz**
Adresa: **Obchodná 21, 811 06 Bratislava**
Tel: **0948502558**
IČO: **42 133 050**
Facebook: **Bulhari a ich kamaráti na Slovensku**
Evidenčné číslo: **EV 4818/13**
Periodicita vydávania: **štvrtročník**

Dátum vydania: **02 / 2023**
Ročník vydávania: **49**
ISSN: **2585-805X**
Redaktor: **Denitza Sekoulitchka**
Korektor BG: **Miglena Mihaylova-Palanska**
Prekladateľ: **Stanislava Encheva**
Korektor SK: **Ludovít Halmo**

ГЕОРГИ НАДЖАКОВ

прави откритието, от което се роди ксероксът.

Академик Георги Стефанов Наджаков (род. 26 декември 1896 в Дупница, поч. 24 февруари 1981 в София) е изтъкнат български физик, талантлив преподавател, активен обществен деец, автор на Първото българско откритие – фотоелектретното състояние на веществото. Създател е на Физическия институт при Българската академия на науките и дългогодишен негов директор. Днес Институтът по физика на твърдото тяло към БАН носи неговото име.

Г е о р г и Наджаков е бил ректор на Софийския университет (1947 – 1951) и депутат в първото народно събрание 1949 – 1953

През 1937 г. Наджаков прави първото си голямо откритие – открива ново стабилно състояние при е д н о в р е м е н н о действие на електрично поле и светлина върху диелектрици и полупроводници, при което в образеца възниква постоянна поляризация, която на тъмно се запазва, а при осветяване се разрушава с протичането на деполяризационен ток. Веществата, при които това явление се наблюдава, Наджаков нарича фотоелектрети.

Признато му е откритието на фотоелектретите, което представлява откритие № 1 на български учен. То е патентовано в Института за изобретения и рационализации (ИНРА), тогавашното българско патентно ведомство. През 1957 г. ИНРА продава патента на Британското кралско патентно дружество за 10 000 паунда.

Публикувал е повече от 60 научни труда, посветени на проблемите на физиката на твърдото тяло.

GEORGI NADŽAKOV

urobil objav, ktorý zrodil kopírku.

Akademik Georgi Stefanov Nadžakov (nar. 26. decembra 1896 v Dupnici, zomrel 24. februára 1981 v Sofii) bol vynikajúci bulharský fyzik, talentovaný učiteľ, aktívny verejný činiteľ, autor prvého bulharského objavu – fotoelektrického stavu hmoty. Bol zakladateľom Fyzikálneho inštitútu Bulharskej akadémie vied a jeho dlhoročným riaditeľom. Dnes nesie jeho meno Ústav fyziky pevných látok k BAV.

Georgi Nadžakov bol rektorom Sofijskej univerzity (1947 – 1951) a poslancom prvého Národného zhromaždenia v rokoch 1949 – 1953.

V roku 1937 Nadžakov urobil svoj prvý veľký objav - objavil nový stabilný stav za súčasného pôsobenia elektrického poľa a svetla na dielektrikum a polovodiče, pri ktorom dochádza k trvalej polarizácii vo vzorke, ktorá je zachovaná v tme, a zničená s prechodom depolarizačného prúdu. Nadžakov nazýva látky, v ktorých je tento jav pozorovaný, fotoelektrety.

Pripisuje sa mu objav fotoelektret, čo je objav číslo 1 bulharského vedca. Bol patentovaný v Inštitúte pre vynálezy a racionalizácie (INRA), vtedajšom bulharskom patentovom úrade. V roku 1957 INRA predala patent Britskej kráľovskej patentovej

spoločnosti za 10 000 libier.

Publikoval viac ako 60 vedeckých prác venovaných problémom fyziky pevných látok.